

VAN CENTSPRENT TOT NEGENDE KUNST

Het lijkt er langzaam maar zeker op dat de erkenning dat strips meer zijn dan kindervermaak gemeengoed wordt. Strips zijn niet langer 'verderfelijke beeldromannetjes', zoals kort na de oorlog door Minister van Onderwijs Rutten werd verkondigd. Zeldzame strips en originele tekeningen zijn beleggingsobjecten geworden. Sinds 2009 is er een hogere beroepsopleiding tot striptekenaar. Blijft nog wel de vraag: is het literatuur, of is het kunst?

Het is moeilijk om te bepalen wat de eerste Nederlandse strip is. De auteurs van *Strips! 200 jaar Nederlands beeldverhaal* laten de Nederlandse stripgeschiedenis bij de centsprenten beginnen. Daar is veel voor te zeggen: het is grafisch, er is tekst en het is een verhaal. Tegenwoordig wordt bij strips meestal ook aan tekstballonnen gedacht. Dat is niet noodzakelijk, sterker nog, strips hebben niet per se tekst nodig. Algemeen wordt de Zwitser Rodolphe Töpffer (1829) gezien als de eerste stripauteur en Alexander Ver Huell als de eerste Nederlander die een strip publiceerde (1844). *Het rapport der Defensiecommissie toegelicht en eenigszins uitgebreid door Korporaal Achilles*, door de Haarlemse tekenleraar Johan Nuijens, was het eerste Nederlandse stripboek (1890).

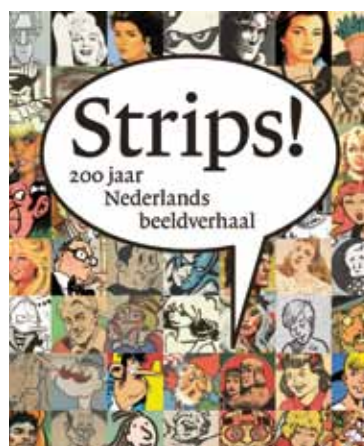
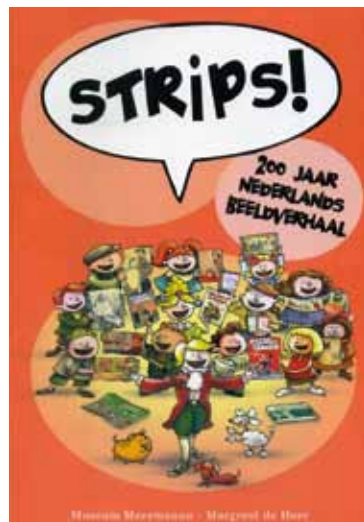
Strips! bestaat uit vijf – chronologisch geordende – hoofdstukken. Willem van Helden neemt de periodes 1813-1900 en 1900 tot 1945 voor zijn rekening. Kranten en tijdschriftenstrips (b.v. *Dick Bos* en *Flippie Flinck*, later *Tom Poes* en *Sjors en Sjimmie*) en reclamestrips (*Flipje*) domineerden het beeld tot het einde van

de oorlog. Na 1945 zijn het weer de krantenstrips (*Eric de Noorman*, *Kapitein Rob*, *Kick Wilstra* en natuurlijk *Tom Poes/Ollie B. Bommel*), maar zeker ook de tijdschriften (*Sjors*, *Robbedoes*, *Kuifje*, *Okki*, *Taptoe*, *Pep*, *Tina* en *Donald Duck*) die het beeld bepalen.

In de laatste twee periodes, waar 1990 als grensjaar wordt genomen, is het stripboek het medium bij uitstek. Tot dat jaar zijn vooral het bekende stripalbums als spin-off van het tijdschrift (*Storm*, *Franka*, *Agent 327*, *De generaal*) die grote – maar afnemende – oplagen bereikten, naast natuurlijk een aantal zeer bekende vertaalde strips (*Lucky Luke*, *Suske en Wiske*, *Asterix*). Doordat bladen als *De nieuwe Revu* en *Libelle* wekelijks strips in het blad opnamen en strips als reclamemedium werden ingezet

was het bereik van strips groot. In de periode tot nu zien we de opkomst van de graphic novel, strips als straatnaamgever, de oprichting van het Nederlands Stripmuseum, onderwijsstrips en digitalisering van het medium. Strips zijn meer en meer iets van volwassenen geworden en steeds minder van kinderen. *Strips!* is schatplichtig aan de *Comiclopedia* (zie: <http://www.lambiek.net/comiclopedia.html>), het overzicht van stripmakers van de eigenaar van stripantiquariaat Lambiek in Amsterdam, Kees Kousemaker. Het boek was er zeker niet gekomen zonder de uit 70.000 banden bestaande collectie van de eigenaar van Nederlands tweede stripwinkel (Panda, Den Haag), Hans Matla. In het boek staan enkele tientallen biografieën, worden zo'n 250 Nederlandse stripmakers en ruim 300 titels van boeken genoemd. Natuurlijk is er tegelijk met het 'handboek' over de Nederlandse strip ook een strip over hetzelfde onderwerp gemaakt. Margreet de Heer, bekend van de boeken *Wetenschap/filosofie/religie in beeld*, heeft voor de expositie in Museum Meermanno/Huis van het boek de geschiedenis samengevat. Dit stripmagazine geeft jongeren op prettige wijze toegang tot de Nederlandse stripgeschiedenis.

Ger Jan Onrust

STRIPS! 200 JAAR NEDERLANDS BEELDVERHAAL - Willem van Helden, Rob van Eijck, Jos van Waterschoot, Joost Pollmann (Lecturis, Eindhoven 2013); 208 blz., € 39,50.

STRIPS! 200 JAAR NEDERLANDS BEELDVERHAAL - Margreet de Heer (Museum Meermanno, Den Haag 2013), 36 blz., € 9,50.